

Home>Gerechtelijke procedures>Civiele zaken>In welk land is de rechtbank bevoegd?

In welk land is de rechtbank bevoegd?

Oostenrijk

1 Moet ik mij wenden tot een gewone rechtbank of tot een gespecialiseerde rechtbank (bijvoorbeeld een arbeidsrechtbank)?

In civiele zaken zijn in eerste aanleg in het algemeen de districtsrechtbanken (*Bezirksgerichte*) en de regionale rechtbanken (*Landesgerichte*) bevoegd. Buiten Wenen behandelen de districtsrechtbanken en de regionale rechtbanken ook handelszaken. De regionale rechtbanken behandelen daarnaast ook zaken op het gebied van het arbeids- en socialezekerheidsrecht. Alleen Wenen kent een aparte districtsrechtbank voor handelszaken (*Bezirksgericht für Handelssachen*), een aparte handelsrechtbank (*Handelsgericht*) en een aparte rechtbank voor zaken op het gebied van het arbeids- en socialezekerheidsrecht (*Arbeits- und Sozialgericht*).

Voor informatie over de wijze waarop de absolute bevoegdheid van de districtsrechtbanken en de regionale rechtbanken en de rechtbanken die handelszaken en arbeids- en socialezekerheidszaken behandelen, is afgebakend, wordt verwezen naar het informatieblad over "Rechtsstelsels".

2 Als de gewone rechtbanken bevoegd zijn (dus als dit de rechtbanken zijn die bevoegd zijn voor dergelijke zaken), hoe kan ik dan te weten komen welke van die rechtbanken bevoegd is voor mijn zaak?

2.1 Is er een onderscheid tussen lagere en hogere gewone burgerlijke rechtbanken (bijvoorbeeld districtsrechtbanken als lagere rechtbanken en regionale rechtbanken als hogere rechtbanken), en zo ja, welke is dan bevoegd voor mijn zaak?

De vraag welke rechtbank bevoegd is, wordt in beginsel bepaald door de aard van het geschil (absolute bevoegdheid) en, voor alle zaken die niet op deze wijze aan de districtsrechtbanken en de regionale rechtbanken zijn toegewezen, door het financiële belang van het geschil. Absolute bevoegdheid heeft altijd voorrang op bevoegdheid op basis van het financiële belang van een geschil.

De districtsrechtbanken hebben absolute bevoegdheid voor bijvoorbeeld de meeste familierechtelijke of huurrechtelijke geschillen. Regionale rechtbanken hebben absolute bevoegdheid voor bijvoorbeeld geschillen in verband met de wet aansprakelijkheid kernongevallen (*Atomhaftpflichtgesetz*), de wet overheidsaansprakelijkheid (*Amtshaftungsgesetz*), de wet bescherming persoonsgegevens (*Datenschutzgesetz*) en het mededingings- en auteursrecht. Districtsrechtbanken zijn bevoegd in zaken waarbij de waarde van de vordering 15 000 EUR of minder bedraagt. Regionale rechtbanken zijn bevoegd in zaken waarbij de waarde van de vordering meer dan 15 000 EUR bedraagt.

2.2 Territoriale bevoegdheid (is de rechtbank van stad A of van stad B bevoegd voor mijn zaak?)

2.2.1 De basisregel voor de territoriale bevoegdheid

Elke persoon heeft een algemeen bevoegde rechtbank (*allgemeiner Gerichtsstand*). Welke rechtbank dat is, is afhankelijk van de relatie van de desbetreffende persoon met een bepaald rechtsgebied. In beginsel moet een zaak aanhangig worden gemaakt bij de algemeen bevoegde rechtbank van de verweerder. De algemeen bevoegde rechtbank van een natuurlijke persoon wordt in principe bepaald door diens woonplaats (*Wohnsitz*) of gewone verblijfplaats (*gewöhnlicher Aufenthalt*); een persoon kan meer dan één algemeen bevoegde rechtbank hebben. De algemeen bevoegde rechtbank van een rechtspersoon wordt doorgaans bepaald door de plaats waar deze statutair is gevestigd.

2.2.2 Uitzonderingen op de basisregel

2.2.2.1 Wanneer mag ik kiezen tussen de rechtbank van de woonplaats van de verweerder (aangewezen door de basisregel) en een andere rechtbank?

In bepaalde gevallen hebben partijen de keuze om de zaak aanhangig te maken bij de algemeen bevoegde rechtbank van de verweerder of bij een andere, facultatieve rechtbank (*Wahlgerichtsstand*). De Oostenrijkse wet op de rechterlijke bevoegdheid kent alleen al voor de civiele procedure meer dan twintig verschillende facultatieve rechtbanken voor geschillen die voortvloeien uit contractuele en niet-contractuele verbintenissen en voor verscheidene goederenrechtelijke vorderingen, en andere facultatieve rechtbanken van procesrechtelijke aard. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om de rechtbank van de plaats waar de verbintenis moet worden uitgevoerd, de rechtbank van de plaats die vermeld staat op de factuur, de rechtbank van de plaats waar het onderwerp van het geschil zich bevindt (*forum rei sitae*), de rechtbank van de plaats waar de schade is toegebracht en de rechtbank waarbij een eis in reconventie is ingesteld. De bevoegdheidsregels kunnen aanzienlijk verschillen van de Europese regels of nationale regels van andere lidstaten.

Voor de hieronder genoemde vorderingen zijn volgens Oostenrijks recht bijvoorbeeld de hieronder vermelde rechtbanken bevoegd.

Voor vorderingen uit overeenkomst (met uitzondering van arbeidsovereenkomsten): procedures tot vaststelling van het bestaan van een overeenkomst, tot uitvoering of annulering van een overeenkomst of tot schadevergoeding wegens het niet of gebrekkig uitvoeren van een overeenkomst kunnen aanhangig worden gemaakt bij de rechtbank van de plaats waar de overeenkomst volgens de afspraak van partijen door de verweerder moet worden uitgevoerd. Van het bestaan van de afspraak moet schriftelijk bewijs worden overgelegd.

Voor alimentatievorderingen: zie het informatieblad "Alimentatievorderingen – Oostenrijk".

Voor vorderingen tot schadevergoeding: vorderingen tot schadevergoeding wegens het doden of verwonden van een of meer personen, wederrechtelijke vrijheidsberoving of het beschadigen van een lichamelijke zaak kunnen ook worden voorgelegd aan de rechtbank van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan. Bovendien kan een vordering tot vergoeding van schade die het gevolg is van een strafbare handeling tijdens het strafproces tegen de dader worden ingesteld.

Voor echtscheidingsverzoeken: zie het informatieblad over "Echtscheiding – Oostenrijk".

Voor verzoeken om het ouderlijk gezag over te dragen: zie het informatieblad over "Ouderlijke verantwoordelijkheid – Oostenrijk".

2.2.2.2 Wanneer moet ik kiezen voor een andere rechtbank dan die van de woonplaats van de verweerder (aangewezen door de basisregel)?

In enkele gevallen is er een specifieke rechtbank waarbij de zaak aanhangig moet worden gemaakt en is zowel de algemeen bevoegde rechtbank als een facultatieve rechtbank uitgesloten. Deze rechtbank wordt een "exclusief bevoegde rechtbank" (*ausschließlicher Gerichtsstand*) genoemd. Indien van een dergelijke exclusief bevoegde rechtbank ook niet door middel van een forumkeuzebeding kan worden afgeweken, wat uitdrukkelijk moet zijn bepaald, dan is er sprake van een obligatoire rechtbank (*Zwangsgerichtsstand*). Een obligatoire rechtbank moet zijn vastgelegd in een specifiek voorschrift. Exclusief bevoegde rechtbanken komen met name – maar niet uitsluitend – voor in het huwelijks- en familierecht. Voorbeelden van exclusief bevoegde rechtbanken zijn de rechtbanken voor geschillen tussen echtgenoten of geregistreerde partners of erfenisgeschillen. Voorbeelden van obligatoire rechtbanken zijn de rechtbanken voor geschillen die voortvloeien uit obligaties of uit verbintenissen binnen een vereniging. De bevoegdheidsregels kunnen aanzienlijk verschillen van de Europese regels of nationale regels van andere lidstaten.

2.2.2.3 Mogen de partijen zelf een rechtbank aanwijzen die normaal gezien niet bevoegd zou zijn?

Indien er geen sprake is van een obligatoire rechtbank (zie punt 2.2.2.2) kunnen de partijen expliciet overeenkomen dat ze geschillen voorleggen aan een of meer rechtbanken van eerste aanleg in (een) met name genoemde plaats(en) dan wel dat ze een rechtbank uitsluiten die anders bevoegd zou zijn. Dit beding moet betrekking hebben op een bepaald geschil of op geschillen die uit een bepaald geschil of een bepaalde rechtsverhouding voortkomen. Voor het forumkeuzebeding bestaat er geen vormvereiste, maar het beding moet wel schriftelijk kunnen worden aangetoond wanneer het bestaan ervan in de procedure wordt betwist.

Zo kunnen partijen overeenkomen om af te wijken van de wettelijke regels voor absolute of territoriale bevoegdheid. Een dergelijke afspraak mag vóór of bij aanvang van het proces worden gemaakt. Wanneer een rechtbank van eerste aanleg op grond van de waarde van een vordering absoluut bevoegd is, kan een overeenkomst worden gesloten waarbij die bevoegdheid wordt overgeheveld van de rechtbank van eerste aanleg naar de districtsrechtbank, of van de gewone rechtbank naar de handelsrechtbank.

Wijziging van de territoriale bevoegdheid is mogelijk wanneer dit niet uitdrukkelijk is uitgesloten. Wanneer een wettelijke bepaling wijziging van de bevoegdheid verbiedt, is er sprake van een obligatoire rechtbank. Wijziging van de territoriale bevoegdheid is bijvoorbeeld niet of slechts in beperkte mate mogelijk wanneer de bevoegdheid wordt bepaald door §14 van de wet consumentenbescherming (*Konsumentenschutzgesetz*), §83a of §83b van de wet op de rechterlijke bevoegdheid (*Jurisdiktionsnorm*), §532 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering (*Zivilprozessordnung*), §9 van de wet op de rechtbanken voor arbeids- en socialezekerheidszaken (*Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz*), §51 van de regeling inkomstenvergoedingen (*Exekutionsordnung*) of §253 van de faillissementswet (*Insolvenzordnung*).

3 Als een gespecialiseerde rechtbank bevoegd is, hoe kan ik dan te weten komen tot welke rechtbank ik mij moet wenden?

Alleen Wenen kent gespecialiseerde rechtbanken voor handelszaken (*Bezirksgericht für Handelssachen en Handelsgericht Wien*) en voor zaken op het gebied van het arbeids- en socialezekerheidsrecht (*Arbeits- und Sozialgericht Wien*). In alle andere rechtsgebieden worden handelszaken en zaken op het gebied van arbeids- en socialezekerheidsrecht door de algemene rechtbanken behandeld. De territoriale bevoegdheid in handelszaken en zaken op het gebied van het arbeids- en socialezekerheidsrecht wordt derhalve vastgesteld volgens de algemene regels van de civiele procesvoering.

Laatste update: 05/06/2023

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJV-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJV en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.